

Olsztyn , dnia 22 października 2013r.

Opinia prawna

W dniu 9 października 2013r. Fundacja Inicjatywa Kobiet Aktywnych FIKA w Olsztynie zwróciła się do radcy prawnego Przemysława Czernieckiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwa Kancelaria Radcy Prawnego Przemysław Czerniecki o wydanie opinii prawnej w sprawie ubezpieczenia wolontariuszy.

I. PRZEPISY PRAWNE

1) *ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003r (Dz.U. z 2010r. Nr 234, poz.1536)*

2) *ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U z 2003, Nr 96,poz.874)*

3) *ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz.U. Nr 199, poz. 1674 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 760)*

4) *ustawa z dnia 30 października 2002 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U.z 2012, poz. 637 z późn. zmianami)*

5) *ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 45, poz. 391 z późn. zm.)*

6) *ustawa z dnia 27 sierpnia 2007r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135 z późn.zm)*

7) *ABC Wolontariatu – Fundacja „ Inicjatywa Kobiet Aktywnych „ FIKA w Olsztynie – Monika Falej*

8) *Efektywne Zarządzanie Wolontariatem –Trendy Wolontariat Fundacja „ Inicjatywa Kobiet Aktywnych „ FIKA w Olsztynie – Monika Falej*

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

II. ANALIZA PRAWNA

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 2003r (*Dz.U. z 2010r. Nr 234, poz.1536*) wprowadziła definicję wolontariusza. Zgodnie z art. 2 pkt.3 ustawy wolontariuszem jest osoba, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie.

Jak wynika z ustawy wolontariuszem jest każda osoba (fizyczna), która dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji (wymienionych niżej) na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Osoba pełnoletnia może podjąć się wykonywania świadczeń jako wolontariusz samodzielnie podejmując taką decyzję, w przypadku osób, które nie są pełnoletnie na rozpoczęcie działalności wolontaryjnej wymagana jest zgoda przedstawiciela ustawowego (zazwyczaj – rodziców). Organizacje chcące korzystać z pracy niepełnoletnich wolontariuszy, aby uniknąć ewentualnych nieprzyjemności powinny prosić kandydatów o przedstawienie pisemnej zgody rodziców. W zasadzie wolontariuszem może zostać każda osoba bez szczególnych uprawnień. Jednakże, jeżeli wolontariusz ma wykonywać świadczenie, dla wykonywania którego, przepisy prawne wymagają np. określonych badań, uprawnień, etc., to wolontariusz powinien takie badania przejść lub też posiadać stosowne uprawnienia. Wymóg ten wynika ze szczególnego charakteru niektórych zadań, które mogą być powierzane przez organizację wolontariuszowi, m.im. w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Wolontariusz musi posiadać kwalifikacje i spełnić wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, tylko wtedy gdy obowiązek ten wynika z przepisów prawnych.

Wolontariusz pracuje w organizacji na podstawie i w oparciu o porozumienie zawarte z organizacją. Porozumienie powinno określać zakres, sposób i czas wykonywania świadczeń, a także zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania. W przypadku wolontariatu przekraczającego 30 dni porozumienie musi mieć formę pisemną, co tym samym oznacza, że dla porozumień krótszych wystarczy forma ustna. Jednakże zawsze na żądanie wolontariusza porozumienie musi zostać potwierdzone na piśmie.

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

Jak już wolontariusz podejmuje się pracy jako wolontariusz jest zobowiązany sumiennie wykonywać podjęte zadania. Powinien także dokładać należytej staranności w trakcie wykonywania swoich zadań w stosunku do osób fizycznych, na rzecz których świadczy swoją pomoc. Musi również dbać o majątek powierzony mu przez organizację: sprzęt.

Wolontariusz w trakcie lub po zakończeniu świadczenia na rzecz organizacji „pracy” może zażądać od organizacji wydania mu pisemnego zaświadczenia o wykonywaniu świadczeń na zasadzie wolontariatu, zawierającego informacje o tym, co wolontariusz robił w ramach swoich obowiązków oraz jakie zdobył doświadczenie. Ponadto, na prośbę wolontariusza organizacja może wystawiać pisemną opinię o wykonywanej przez wolontariusza pracy. Opinia ta różni się od zaświadczenia tym, że oprócz opisu świadczenia, jakie wykonywał wolontariusz, zawiera ocenę jego pracy oraz jego postawy i predyspozycji zawodowych.

Przed przystąpieniem do pracy wolontariusza, każda organizacja powinna poinformować go o ewentualnym ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywaniem danego świadczenia, jak również o sposobie ochrony przed ewentualnymi zagrożeniami.

Dana organizacja angażując wolontariusza ma obowiązek zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania świadczeń, w tym odpowiednie środki ochrony indywidualnej – na takich samych zasadach jak w przypadku pracowników zatrudnionych przy takim samym zadaniu. Ponadto organizacja ma obowiązek pokrywania kosztów podróży służbowych i diet wolontariusza na zasadach dotyczących pracowników. Jednakże wolontariusz może się zrzec tego uprawnienia podpisując oświadczenie o zwolnieniu organizacji z tego obowiązku. Nie obowiązkiem, lecz dobrowolnym wyborem organizacji jest pokrywanie innych kosztów związanych z pracą wolontariuszy, np. kosztów szkoleń wolontariuszy przygotowujących ich do wykonywania konkretnego świadczenia.

Organizacja ma obowiązek ubezpieczyć wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Organizacja może oczekiwać od wolontariusza lojalność, zaangażowania, stosowania się do wskazówek osoby zajmującej się organizacją pracy dla wolontariuszy oraz działania w zgodzie z zawartym porozumieniem.

Z chwilą wejścia w życie "Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie", na korzystających ze świadczeń wolontariuszy nałożony został obowiązek zapewnienia wolontariuszom stosownego ubezpieczenia. **Ustawa wskazuje na obowiązek zapewnienia ochotnikowi polisy ubezpieczeniowej od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz określa zasady wg., których można opłacać składki na ubezpieczenie zdrowotne.**

Jakkolwiek w ustawie nie ma mowy nic o ubezpieczeniu o odpowiedzialności cywilnej warto zastanowić się nad wykupieniem takiego ubezpieczenia. Dzięki takiemu ubezpieczeniu organizacja chroniona będzie od odpowiedzialności finansowej w sytuacji, kiedy jej wolontariusz spowoduje szkodę.

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

Ustawa przewiduje możliwość zgłoszenia wolontariusza do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli wolontariusz nie jest ubezpieczony z innego tytułu (np. stosunek pracy, ubezpieczenie rodzinne). Wolontariusz zgłoszony przez organizację do ubezpieczenia zdrowotnego zostaje objęty tym ubezpieczeniem z dniem określonym w umowie zawartej pomiędzy zgłaszającą organizacją a Narodowym Funduszem Zdrowia, a przestaje być nim objęty z dniem rozwiązania umowy bądź po upływie miesiąca zaległości w opłaceniu składek. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wolontariusza jest opłacana przez zgłaszającą organizację i liczona jest od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW) wolontariuszy organizacja obowiązana jest pokrywać w razie zawarcia porozumienia z wolontariuszem na czas krótszy niż 30 dni. W takim wypadku organizacja musi wykupić dla swoich wolontariuszy ubezpieczenie NNW. Jeżeli natomiast organizacja zawiera porozumienie o świadczenie usługi na czas przekraczający 30 dni, to wolontariusz objęty zostaje ubezpieczeniem z tytułu nieszczęśliwych wypadków

W razie nieszczęśliwego wypadku, który zakończy się śmiercią wolontariusza członkom rodziny przysługuje zwrot kosztów pogrzebu oraz renta rodzinna i jednorazowe odszkodowanie. Wyżej wymienione świadczenia finansowane będą z budżetu państwa.

W wypadku zawarcia umowy z wolontariuszem na czas nieokreślony organizacja musi opłacać mu ubezpieczenie z tytułu NNW przez pierwszych 30 dni. Od początku drugiego miesiąca wykonywania świadczeń przez wolontariusza zostaje on objęty ubezpieczeniem z mocy ustawy o zaopatrzeniu w tytule wypadków.

Definicja wypadku znajduje się w art. 2 w ustawie o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach. za wypadek uzasadniający przyznanie świadczeń uważa się : zdarzenie nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło między innymi przy wykonywaniu świadczeń przez wolontariusza, o którym mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1596).

Jak wynika przepisów o zaistnieniu wypadku – wskazane jest niezwłocznie zawiadomić właściwą terenową jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Przepisy ustawy nie obligują Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do udziału w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadku.

Zgodnie z art. 11 ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach Osoba ubiegająca się o świadczenia z tytułu wypadku w szczególnych okolicznościach, zobowiązana jest dołączyć do wniosku dokumentację wypadku.

W tej sytuacji wykazanie jest udokumentowanie zaistnienia wypadku oraz jego skutków Niezbędne jest zatem podjęcie starania o stworzenie lub pozyskanie dokumentów w szczególności:

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

- oświadczenia poszkodowanego o okolicznościach i przyczynach wypadku, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala,
- informacji od świadka lub świadków wypadku,
- dokumentacji lekarskiej opisującej doznane obrażenia i przebieg leczenia oraz ustalenia uszczerbku na zdrowiu,
- dowodów umożliwiających dokonanie kwalifikacji prawnej wypadku w zakresie rodzaju i skutku wypadku,
- dowodów dotyczących wypadku zebranych przez organy prowadzące śledztwo lub dochodzenie, jeżeli materiały takie zostały zebrane i mogą być udostępnione,
- zebranie innych dowodów dotyczących wypadku, uznanych za niezbędne.

W tym miejscu nie wątpliwie trzeba wskazać, że w sytuacji, kiedy wolontariusz ulegnie wypadkowi, korzystający obowiązany jest:

- wypełnić **kartę wypadkową**
- udać się do lekarza celem określenia zakresu uszkodzenia ciała wolontariusza - **zaświadczenie lekarskie**
- przygotować kopię **porozumienia o współpracy**, które zawarte zostało z wolontariuszem

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje oceny okoliczności i przyczyn wypadku w szczególnych okolicznościach oraz wydaje decyzję w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach

Osobom, które stały się niezdolne do pracy wskutek wypadku w szczególnych okolicznościach, o których mowa przysługuje:

- renta z tytułu niezdolności do pracy,
- jednorazowe odszkodowanie,
- świadczenia opieki zdrowotnej określone w przepisach o świadczeniach, opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w zakresie niezbędnym do leczenia następstw wypadku lub choroby zawodowej, pod warunkiem że osoby te nie są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Osobie, która poniosła koszty pogrzebu osoby poszkodowanej wskutek wypadku lub choroby zawodowej albo osoby pobierającej rentę na podstawie u.z.w., przysługuje zasiłek pogrzebowy.

Po skompletowaniu tych dokumentów, należy je przesłać do właściwego dla siedziby swojej organizacji oddziału ZUS. Na tej podstawie rozpoczyna on procedurę odszkodowawczą. Procedura ta potwierdza to, że nie ma obowiązku wcześniejszego zgłaszania do ZUS faktu rozpoczęcia współpracy z wolontariuszem, a tym samym zgłaszania go do ubezpieczenia. Zgłoszenie to ma miejsce dopiero po wystąpieniu wypadku według zasad opisanych powyżej.

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

Bardzo ważnym elementem tej procedury jest, oczywiście po zaistniałym wypadku, wizyta u lekarza, który wyda stosowne zaświadczenie, że wolontariusz uległ wypadkowi i w jakim zakresie.

Taka jest procedura w sytuacji, kiedy współpraca z wolontariuszem trwa dłużej niż 30 dni i przysługuje mu z tego tytułu zaopatrzenie wypadkowe z budżetu państwa (w praktyce sprawę rozpatruje i wypłaca odszkodowanie ZUS). W sytuacji, kiedy współpraca z ochotnikiem trwa krócej niż 30 dni, pamiętamy, że mamy obowiązek wykupić mu polisę ubezpieczenia NNW w wybranym towarzystwie ubezpieczeniowym. Procedury postępowania i ubiegania się o odszkodowanie w przypadku wypadku określają warunki zawarte w danej polisie.

Niestety zdarzają się sytuacje, kiedy [ZUS](#) może odmówić udzielenia świadczenia. Przede wszystkim świadczenia nie przysługują osobie poszkodowanej wskutek [wypadku](#), który nastąpił z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa tej osoby. Zaopatrzenie z tytułu wypadku nie przysługują także osobie poszkodowanej, która będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem [środków](#) odurzających lub substancji psychotropowych przyczyniła się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, o ile powyższy stan został udokumentowany w aktach sprawy przez odpowiednie organy policji lub prokuratury.

Jak wynika z przepisów tak od decyzji ZUS czy innego ubezpieczyciela w którym ubezpieczony jest wolontariusz przysługuje odwołanie się do Sądu.

Podsumowując należy stwierdzić, że zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wolontariuszowi wykonującemu świadczenie na rzecz korzystającego (czyli np. organizacji pozarządowej) przez okres krótszy niż 30 dni przysługuje ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (art. 46 ust. 3 ustawy). Natomiast jeśli porozumienie trwa dłużej niż 30 dni, wolontariuszowi przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadków przy wykonywaniu świadczeń na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.). Wolontariusz wykonujący świadczenie na rzecz korzystającego przez okres dłuższy niż 30 dni jest objęty tym zaopatrzeniem od momentu zawarcia porozumienia z korzystającym, a korzystający nie ma obowiązku zapewnienia wolontariuszowi ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków przez okres pierwszych 30 dni.

Wolontariuszowi, który wykonuje świadczenia przez okres dłuższy niż 30 dni, przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadków przy wykonywaniu świadczeń na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674 z późn.

zm.).

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

ul. Hanowskiego 9/42, 10-687 Olsztyn
NIP: 7393421586, REGON: 519617664

Biuro: ul. Tarasa Szewczenki 1, 10-274 Olsztyn
Telefon: 48 505 344 605, fax: 48 89 5425236

www.mamprawo.fika.pl
mamprawo.fika@gmail.com

Wolontariuszowi, który stał się niezdolny do pracy całkowicie lub częściowo wskutek wypadku w szczególnych okolicznościach, przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy: na stałe, jeżeli niezdolność do pracy jest trwała, lub na okres wskazany w decyzji organu rentowego, jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa (art. 4 ust.1 ustawy wypadkowej). Wolontariuszowi, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego wypadkiem w szczególnych okolicznościach, przysługuje jednorazowe odszkodowanie z tytułu tego uszczerbku, jeżeli w wyniku tego stał się całkowicie niezdolny do pracy (art. 4 ust. 2 ustawy wypadkowej)

Tego typu świadczenia nie przysługują wolontariuszowi jako osobie poszkodowanej wskutek wypadku, który nastąpił z jego winy umyślnej lub w wyniku rażącego zaniedbania. Nie przysługują one również osobie poszkodowanej, która będąc pod wpływem alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, przyczyniła się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, o ile powyższy stan został udokumentowany w aktach sprawy przez odpowiednie organy policji lub prokuratury (art. 6 ustawy wypadkowej).

Przemysław Czerniecki

mam prawo do prawa

Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” FIKA

ul. Hanowskiego 9/42, 10-687 Olsztyn
NIP: 7393421586, REGON: 519617664

Biuro: ul. Tarasa Szewczenki 1, 10-274 Olsztyn
Telefon: 48 505 344 605, fax: 48 89 5425236

www.mamprawo.fika.pl
mamprawo.fika@gmail.com